

Het vuur van Sint Maarten verspreidt zich

Beleidsplan 2021 – 2024 van Sharing Arts Society

Het vuur van Sint Maarten verspreidt zich

Beleidsplan 2021 – 2024 van Sharing Arts Society

Inhoud

1. VISIE OP DE ROL VAN KUNST & CULTUUR IN DE SAMENLEVING
2. AMBITIE SHARING ARTS SOCIETY
3. WERKWIJZE SHARING ARTS SOCIETY
4. ACTIVITEITEN 2019 - 2024
5. BEREIK
6. PUBLIEKE WAARDE & ORGANISATIE

1. Visie op de rol van kunst & cultuur in de samenleving

Een toekomstgerichte kunstproductie kan zich heden ten dage niet meer verschansen in een ivoren toren maar moet midden in de samenleving gaan staan, van die samenleving zijn en die samenleving mee ontwikkelen. Met enige schroom maar ook met veel nieuwsgierigheid, plezier en passie zijn we vanuit die visie in 2014 de Sharing Arts Society (SAS) gestart. SAS kwam voort uit het internationale cultuurprogramma de Vrede van Utrecht, dat onder het motto 'The Art of Making Peace' in 2013 zo'n 200 projecten in stad & regio Utrecht omvatte, veelal in de openbare ruimte, veelal met een onderliggende participatieve gedachte en werkwijze.

Delen is het uitgangspunt van alle onderdelen van SAS: we geloven dat in delen een toekomst ligt voor het domein van de kunsten en voor de samenleving als geheel. SAS ziet de economische focus als een vernauwing van het denken. SAS zet nadrukkelijk de noodzaak van 'benefit' naast 'profit': de noodzaak van duurzaam denken via shared history, shared economy (shared planet) en shared culture. We zien deze sharing gedachte als het belangrijkste ideologische alternatief van het winstdenken.

Voorbeelden van Utrechtse activiteiten in de afgelopen jaren van de makers van Sharing Arts Society zijn [Slag om Vrede](#) (openingspektakel Vrede van Utrecht op het dak van de A2 tunnel in Leidsche Rijn, 300 deelnemers, 15.000 toeschouwers, 13/04/2013), [VJ op de Dom](#) (beats en visuals op de Domtoren, 100 deelnemers, 6000 toeschouwers, vond vijf keer plaats, laatste keer maart 2015 als VJ on Tour op het Jaarbeursplein/Stadskantoor in het kader van de Utrechtse Tourstart, won in 2011 de Prijs voor het Beste Regio Evenement van Nederland), [La Caravane d'Utrecht](#) (artistieke optocht aan de vooravond van de Utrechtse start van de Tour de France, 1000 deelnemers, 45.000 publiek, 03/07/2015), [Tournée de la Musique](#) (internationaal muziekprogramma op vier pleinen rond de Utrechtse Tourstart), [De Grote Trek van Leidsche Rijn](#) (artistieke optocht door nieuwbouwwijk Leidsche Rijn, 200 deelnemers, 3000 publiek, 28/08/2016), de [Sint Maarten Parade](#) (jaarlijks rond 11 november, 1500 deelnemers, 8500 publiek, vanaf 2014), [Het Vuur van Sint Maarten](#) (jaarlijks in het centrum van Leidsche Rijn, 150 deelnemers, 2000 publiek, vanaf 2017).

Maatschappelijke impact van kunst

SAS wil het politieke gesprek terugvoeren naar de impact van kunst en cultuur. De kunsten zijn bij uitstek geschikt om nieuwe vormen van samenleven te vinden. Niet in het minst omdat ze buiten zichzelf geen vast belang hebben. De kunsten zijn vrij om verhalen, vormen, beelden en doelen te kiezen en kunnen vrij bewegen tussen organisaties, mensen en gebieden. Ze kunnen verbinden of tegenstrijdige belangen en verhalen compromisloos naast elkaar laten staan. Er hoeft geen vooraf bepaald doel gehaald te worden. Juist daarom is de kunst zo geschikt om zich als buitenbeentje te verbinden met uiteenlopende groepen en onderwerpen en daar een kritische blik op te werpen.

SAS laat zich daarbij graag voeden door experts van buiten en door ervaringen uit het buitenland. SAS werkt hierbij nauw samen met Universiteit Utrecht (departementen media & cultuur en geschiedenis & kunstgeschiedenis) en het Internationaal Community Arts Festival in Rotterdam. Buiten Nederland bestaan rijke tradities van sharing arts, van participatieve kunst. Vaak ontstaan vanuit een diepe noodzaak om een stem te laten horen in een situatie van onderdrukking, of om een eerste brug te slaan in een situatie van extreme polarisatie en een gewelddadige omgeving. De divergerende krachten zijn in de huidige tijd ook in onze eigen samenleving machtig. SAS wil in deze potentieel polariserende atmosfeer een niet-vrijblijvende, beeldbepalende rol vervullen in het voeden van het gemeenschapsgevoel en het doorbreken van muren tussen culturen.

'Ik kijk door een veiligheidsbril. Hoe kun je destructieve energie, onder andere bij jongeren, omzetten in creatieve energie? Daar draagt SAS aan bij. De samenleving loopt risico als mensen niet mee kunnen doen en niet meer met elkaar in contact komen. Er ontstaan blinde vlekken. Dat gaat zowel om de onderkant (de eenzamen & zieligen) als aan de dominante kant (de bubbel van geld & economie, de witte scholen) die de onderkant niet de kans geeft. Ook de dominante groep moet je helpen in contact te komen met de onderkant, verbinding maken is superbelangrijk.'

(Dwight van van de Vijver, voorheen wijkagent Kanaleneiland, adviseur Diversiteit landelijke politie, bestuurslid SAS inzake inclusief denken & doen)

Contactzone creëren

SAS zoekt de wisselwerking met echte mensen op echte plekken. Daar waar kunst en cultuur meer is dan een goed eindproduct en aan maatschappelijke vraagstukken en persoonlijke verhalen een podium biedt. Onze samenleving dreigt steeds efficiënter en onpersoonlijker te worden. De projecten van SAS spelen zich meestal af in de publieke ruimte, zijn moeiteloos toegankelijk en baseren zich inhoudelijk op algemeen bekende, actuele thema's en breed gedeeld erfgoed. Wij zien het publieke domein als een contactzone van groepen die elkaar in de moderne stad niet vanzelfsprekend meer tegenkomen. Dit gaat in tegen de maatschappelijke beweging die eerder voor elke groep eigen locaties en eigen 'trapveldjes' heeft.

'SAS roert de soep echt de andere kant op. Er is rond de Sint Maarten Parade een hele subcultuur aan het ontstaan die intervenueert in de stad en de openbare ruimte veroverft voor een heel nieuw soort cultuur waarin diverse werelden samen komen: verschillende religies, met ook niet-religieuzen; verschillende ideeën over kunst (beeldende kunst, community arts, geëngageerde kunstenaars die de wereld van de participatieve kunst ontdekken, etc). Stukjes samenleving, stukjes cultuur werken samen, met een zachtaardige generositeit naar elkaar die misschien wel heel Utrechts is. De Parade heeft zich ontwikkeld tot een bijzondere vrijplaats, een echte contactzone.'

(prof. dr. Eugene van Erven, hoofd departement Media & Cultuur UU)

Permanente ontwikkeling

Om midden in de samenleving te staan heb je activiteiten en een flexibele organisatie nodig die zich continu ontwikkelen en meebewegen met de maatschappelijke ontwikkelingen. SAS zoekt met maatschappelijke partners en kunstenaars naar nieuwe concepten van inhoud, vorm, presentatie, financiering en communicatie. Door de wisselwerking en door al doende open te staan voor feedback vanuit onze partners, blijft SAS een lerende organisatie die leert door actief de samenleving op te zoeken.

SAS werkt met professionele kunstenaars (beeldend, muziek, performance) die zich op participatieve wijze willen verbinden met bijzondere plekken en gemeenschappen in de samenleving. SAS daagt ervaren kunstenaars en kunstenaars in opleiding uit om nieuwe werkterreinen op te zoeken en zich in hun artistieke werk intensief te verbinden met nieuwe partners uit andere sectoren dan de kunst, zoals het onderwijs, universiteit en hogescholen, de sport, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, groenvoorzieningen, erfgoed, de zorg, de politie.

2. Ambities Sharing Arts Society

SAS bouwt vanuit deze visie een programma met een duurzame basis en doet dat met concrete participatieve projecten die onderwerpen agenderen die gericht zijn op wat we delen, die verbindingen leggen en muren doorbreken, die de deelnemers (artistiek en anderszins) uitdagen, en die expressievormen ontwikkelen (zoals de 'artistieke parade') die kunnen dienen als instrument en als platform voor verbinding. In haar projecten verbindt SAS grootschalig en menselijk, stad breed en wijkgericht, globaal met lokaal, artistieke vernieuwing en participatie, en historie en actualiteit met elkaar.

Die verbinding vereist zorgvuldigheid en samenhang. Het proces van het bouwen van duurzame activatie vergt veel 'intensive care' en vreet tijd. Dat proces is evenwel niet los te zien van de impact van de evenementen. Het proces van voorbereiding heeft een andere dynamiek dan de evenementen zelf en raakt aan het bindweefsel van de samenleving dat als een veenbrand taaier, trager en minder opzichtig werkt dan de steekvlam van de evenementen.

Oud en jong werken samen

Zo streeft SAS ernaar om in zijn projecten meerdere generaties op onnadrukkelijke wijze met elkaar in contact te brengen en te laten samenwerken & uitwisselen. SAS vindt dat het vanwege de leeftijdssamenstelling van de Nederlandse bevolking relevant is om aandacht te besteden aan de kloof tussen verschillende generaties. Enerzijds is er de heersende focus op jong zijn en jong blijven, anderzijds is er de toenemende vergrijzing van de samenleving. Het aantal kinderen & jongeren zal in Utrecht de komende jaren toenemen, circa 10% van alle inwoners van stad Utrecht is student. Tegelijk groeit de omvang van het aantal 65-plussers sterk.

Alle culturen zijn verbonden

Zo streeft SAS ernaar om kansarmen & kansrijken, straatcultuur & klassieke kunst uit alle culturen die Utrecht rijk is met elkaar in contact te brengen en te laten samenwerken in onze projecten. De participatie van al die diversiteit vinden wij een enorme rijkdom en onontbeerlijk voor zelfreflectie, weerbaarheid, veerkracht, ontwikkeling, innovatie. Utrecht stad telt inmiddels ruim 180 nationaliteiten en nog veel meer culturen. Een op de drie Utrechters heeft een migratieachtergrond, een aantal dat de komende jaren verder zal stijgen. Utrecht 'onthollandst' hierdoor snel en diepgaand en de oude en de nieuwe Utrechter moeten zichzelf ALLEBEI terugvinden in nieuwe omgangsvormen, in een veranderende stad, in een veranderend Nederland en in een veranderend Europa.

Niemand is uitgesloten

Doelbewust zoekt SAS daarbij ook samenwerking met organisaties voor kwetsbare groepen als vluchtelingen, daklozen, mensen levend van de voedselbanken, mensen met schulden, verstandelijk en lichamelijk gehandicapte kinderen, en minder mobiele senioren uit verzorgingshuizen, en brengen die in verbinding met het jaarlijks kleurrijker netwerk van partners. De projecten van SAS zijn een pleidooi voor een samenleving waar niemand van wordt uitgesloten. SAS zorgt daarbij rond de evenementen fysiek voor toegankelijke voorzieningen, meertalige communicatie, busvervoer, speciale overdekte zitplekken voor rolstoelen in de nabijheid van invalidentoiletten, etc.

Verbindende expressievormen ontwikkelen

SAS zoekt krachtige expressievormen die participatief en toegankelijk zijn. De Sint Maarten Parade is een voorbeeld van een 'artistieke parade': een krachtige multidisciplinaire kunstvorm die door de openbare ruimte trekt en die 'en passant' op expressieve, vaak feestelijke wijze veroverd voor culturele ontmoeting. Artistieke parades vertellen een verhaal door middel van krachtige muzikale, beeldende en performance elementen en zetten de stad en burgers van alle leeftijden en culturen op een podium.

Er zijn vele verschillende soorten artistieke parades in Europa en de rest van de wereld waar SAS graag van leert. Al die parades vertellen iets over de ziel & de identiteit van de betreffende stad of streek. De Zinneke Parade in Brussel bijvoorbeeld is radicaal en anarchistisch. Velvet Carnival in Praag is een satirische maskerade, verbonden met de 'fluwelen revolutie' in 1989. Het Carnaval in de Cariben is kleurrijk en opstandig en heeft zijn oorsprong

in het slavernijverleden. De Utrechtse Sint Maarten Parade op haar beurt onderscheidt zich door de unieke combinatie van adembenemende lichtprocessie & carnavalsoptocht die de actualiteit met de historie van de stad verbindt.

'Van het een op het andere moment sloot een wonderlijke wereld me volledig in. Aan de voorkant de politieagenten en de eerste fanfare, die met haar typisch Hollandse geluid daverend de stoet aankondigde. Daarachter een gigantische, prachtig verlichte gans van bamboe en rijstpapier, door zes dragers voortgedreven. Daarachter de eerste kinderen met lampionnen, die vergaten dat ze de kunstwerkjes in hun handen hadden. Weldra kwam de gevierde: Sint Maarten op z'n paard, ook weer hel verlicht. Lichtjongleerders op de gracht in Sint Maartensmantel onder me arriveerden. Brave lampionnen werden meer en meer afgewisseld met de meest kunstzinnige creaties: kinderen, volwassen, bejaarden met verlichte vleugels. Vijftig soorten rijstpapieren domtoren-slagroomtaarten. De engel Gabriël. Een alsmaar in een cirkel lopende groep met vliegende figuren. Vaders met verlichte kroon en rode cape die hun tweede jeugd tot ridder sloegen. Nijntje in alle soorten en maten. Opeens barstte de Hieronymus Bosch-chaos los. Kartonnen piranha-achtigen aan een stok met lantaarn. Een gigantische helverlichte walvis, deinend tussen de massa. Een man met een levensgrote lantaarn die hij nauwelijks kon vasthouden. Tientallen pierrots met bordjes 'ziek', 'alleen', 'depressief', 'astmatisch', of 'suïcidaal' erop. Een rijdende jukebox in jaren 50-karretjes met hiphopmuziek. Een Surinaamse steelband met Caribische klanken. Horrorclowns lopend op stelten. Een priester met een zwevend boek voor zich. Een FC Utrecht-enclave met iemand in rolstoel die vogelgeluiden tjlpte. Oempaloempa's met gloeiende tulbanden. Een levend schaakspel van paardenkoppen. De vierde fanfareband verkleed als kabouter. De Oudegracht explodeerde in licht, drie kwartier lang. En de duizenden, duizenden kinderen, tot piepjong aan toe, liepen ertussen, in de magie. Ze keken met verwaasde en verwonderde blik om zich heen. Hun eigen lantaarn hing slap in hun handjes. Die waren ze allang vergeten. En iedereen hoorde erbij. Alle leeftijden, culturen, doelgroepen, dieren, monsters, engelen, duivels, mythische wezens, krankzinnigen, topmodellen, trollen, danseressen, leprozen, en heiligen. Alles was door elkaar gehutst en getold tot een hemel-hel-chaos. Iedereen had zo ontzettend zijn best gedaan. Iedereen was één. De stad was vol liefde. Ik was geamuseerd en ontroerd tegelijk.'

[https://luukhijne.com/.../sint-maarten-en-zijn-magische-pier.../blog-over-de-Parade-2019\)](https://luukhijne.com/.../sint-maarten-en-zijn-magische-pier.../blog-over-de-Parade-2019)

3. Werkwijze Sharing Arts Society

Om deze ambities te realiseren is SAS in de loop der jaren een 'sharing' werkwijze aan het ontwikkelen waarin stad breed gedeelde verhalen, gedeeld erfgoed, verbinding aan actualiteit, mede-eigenaarschap, collectief leren en milieuvriendelijk produceren met laagdrempelige expressievormen kernbegrippen zijn.

Stadsbreed gedeelde verhalen

SAS ziet een grote kracht in stad breed gedeelde, overkoepelende storytelling. Als voorbeeld kan dienen de Romeinse ruitersoldaat en latere bisschop Martinus (316 – 397) die de stadspatroon van Utrecht is en vanaf het middeleeuwse ontstaan van de stad bij Utrecht hoort zoals Erasmus bij Rotterdam, Spinoza bij Amsterdam en Van Oldenbarneveldt & Couperus bij Den Haag horen. De Domkerk heet Martinuskerk en op de Domtoren prijkt geen haan maar een Martinus te paard. Martinus staat voor verbinden en delen sinds hij voor de stadspoort van Amiens zijn mantel deelde met een behoeftige bedelaar. Deze legende is vertaald in het stadswapen van Utrecht en overal in de stad terug te zien, tot aan het shirt van FC Utrecht en het wapen van de universiteit aan toe.

Gedeeld erfgoed

In een samenleving waar geografische grenzen in rap tempo zijn verdwenen, groeit het verlangen naar het lokale & het aarden op de plek waar je bent misschien wel even snel. De historische verhalen en locaties in je directe leefomgeving leren kennen helpt om je te verbinden aan die omgeving. En wie zich verbonden voelt wil daar ook verantwoordelijkheid voor nemen. Deze betrokkenheid is een essentieel onderdeel van een veerkrachtige samenleving. Met de ontwikkeling van de Sint Maarten Parade en van het Vuur van Sint Maarten bouwt SAS op eeuwenoude tradities, die we continu vernieuwen. Deze nieuwe tradities rond de beschermheilige van Utrecht zijn inmiddels niet meer weg te denken uit de kalender van Utrecht en hebben zich gestaag ontwikkeld tot grootschalige verbindende feesten van de hele stad. De Parade bouwt voort op de traditie van de 'lichtjes lopen' processies; het Vuur op die van het eeuwenoude Sint Maartenvuur.

Processie als uiting van gemeenschapszin

De Utrechtse historica Llewellyn Bogaers publiceerde in 2008 een indrukwekkend proefschrift over processies in de Middeleeuwen en noemt daarin het gevoel van een samenleving te delen de essentie: 'Processies zijn een bijzonder medium, omdat mensen zich daar letterlijk laten zien. Zij bekennen zich in het openbaar tot de gemeenschap. De bereidheid om aan de samenleving deel te nemen is de sleutel tot transformatie en oplossing van conflicten.' Een artistieke optocht als de Sint Maarten Parade biedt een rijke en gelaagde vorm voor de viering van de gemeenschap.

SAS ziet een kracht in het samenwerken van immaterieel erfgoed (tradities, verhalen, ambachten, etc) met materieel erfgoed (musea, relikwieën, monumenten, etc). SAS werkt in de ontwikkeling van de Sint Maarten gerelateerde evenementen nauw samen met Museum Catharijneconvent (MCC) en Stichting Sint Maarten Utrecht (SMU). SMU coördineert alle activiteiten in de Utrechtse Sint Maartensweek, vertegenwoordigt Utrecht & Nederland in een Europees netwerk van 11 Sint Maartensteden en vervult door het jaar heen een trekkersrol in de kennis- en netwerkontwikkeling rond het immateriële erfgoed van Martinus en rond de Europese Culturele Route 'VIA TRAJECTENSIS' (= 'Weg naar Utrecht') vanuit Tours (Frankrijk). MCC is het rijksmuseum voor religieuze kunst en bewaart enkele van de belangrijkste relieken van Sint Maarten en schilderijen & objecten die zijn verhaal vertellen.

'Voor Museum Catharijneconvent is de Sint Maarten Parade HET voorbeeld van hoe je met een andere manier met je collectie kunt omgaan. Via ons educatieprogramma FEEST: WEET WAT JE VIERT en Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed (KIEN) verspreidt dit voorbeeld zich landelijk.'
(Dimphy Schreurs, programmamaker MCC)

Verbinding aan actualiteit

Alleen een levende traditie in permanente ontwikkeling is duurzaam. De inspirerende impact van tradities laat zich niet onderschatten, mits ze levend en dynamisch zijn, mits ze voortdurend mee veranderen met de tijd en mits ze inclusief zijn en open staan voor iedereen van welke leeftijd of welke achtergrond dan ook. SAS ziet tradities niet zozeer als iets van het verleden maar als krachtige instrumenten tot nieuwe ontwikkelingen. Jaarlijks kiezen we als thematische insteek voor de Sint Maarten Parade een van de 17 Global Goals van de Verenigde Naties die de basis willen bieden van een duurzame 'shared planet', en die de actuele vertaling zijn van het delen waar Martinus symbool voor staat. Utrecht is sinds 2015 een Global Goals City. Sint Maarten Parade dringt jaarlijks verder in de haarvaten van de stad met de uitnodiging tot artistieke bijdragen in zang, meegedragen lichtbeelden, dans, performance of gewoon meelopen met een mooie, zelf gemaakte lampion.

'Daar waar die ene Sint mensen alsmaar meer verdeelt, brengt Sint Maarten Utrechters in steeds grotere getale bij elkaar. Dat begint al op vrijdagavond op het Berlijnplein wanneer honderden mensen uit alle windstreken zich om het Vuur van Sint Maarten scharen. Op zaterdag is er de beeldschone parade waar ieder jaar meer mensen aan meedoen en steeds meer mensen naar komen kijken, die dat op hun beurt online weer delen met de mensen die thuisbleven. De Sint Maartenparade is het enige evenement dat ik kan bedenken, waar het niet om geld gaat, waar woorden als verdraagzaamheid allesbehalve hol klinken en waar iedereen vooral één gelukkig moment van samenzijn deelt. Het is echt heel bijzonder voor hoeveel licht in het donker Sint Maarten anno 2019 nog altijd zorgt.'
(Marieke Dubbelman, [column Algemeen Dagblad, 11/11/2019](#))

Mede-eigenaarschap

Een belangrijk onderdeel van de 'sharing' werkwijze is dat het eigenaarschap van de evenementen gedeeld wordt met alle deelnemende partijen. SAS richt zich op 'sharing' kunst waarbij een breed participierend publiek, van alle leeftijden, achtergronden en sectoren, zowel komt halen als brengen, dus mede-eigenaar is en waarbij de kunstenaar met zijn expertise onderdeel is van de collectieve creativiteit van de groep. Het publiek geeft zelf vorm aan zijn beleving waarin doen, leren en beleven onlosmakelijk met elkaar verbonden raken. Kwaliteit gaat daarin voor SAS altijd samen met verscheidenheid en participatie. Partijen zijn geen vervangbaar onderdeel maar zijn essentieel voor het slagen ervan. Onmisbare rol daarin vervult de 'Zwerm', het steeds meerkleuriger en inclusiever netwerk van (inmiddels meer dan 100) deelnemende organisaties en initiatieven uit alle sectoren van de stad. Zij zijn de bruggenbouwers die zorgen voor verbindingen in de wijken en die hun achterban mobiliseren. SAS kiest daarbij bewust voor een aanpak die openstaat voor iedereen van welke leeftijd of welke achtergrond dan ook.

De 'Zwerm' bestond in 2019 uit:

Accu Fanfare, Alaor Soares, Amadeus Lyceum, AZC Amersfoort, AZC Leersum, AZC Utrecht, Bankra Bikes, Bibliotheek Utrecht, Blaaskinkels, Bright Richards, Buurthuis In De 3 Krone, Castellum Hoge Woerd, Catching Cultures Orchestra, Chinese dansgroep Leidsche Rijn, Christelijk Gymnasium Utrecht, COI Comunitá Organizzata Italiana, Cor Kraaijnhoven, Dansschool Mizou, De Dansers, De Nazaten, De Oase (hindoegeenschap), De Rechtbank, De Voorkamer, De Vrijstaat, De Wilg, De Zwaan Uitvaarten, DJ Safri, Dock, Domkerk, Domstad Jeugdorkest, De Utrechtse Muziekschool (DUMS), Esteban van der Wolf, Fanfare van het Vuur, FC Utrecht, Forêt Sacrée, Geestdrift Festival, Het Utrechts Archief, Hicham Oujamaa & North African Jam, Hostel de Leidse Maan, ICAF, Idris Ackamoor & The Pyramids, Ithaka Internationale Schakelklas, Kaboom Animation Festival, Kathedrale Koorschool, Klokkenluidersgilde, Le Guess Who?, Leger des Heils, Leidsche Rijn College, Linea Rekta, Malgosia Fiebig, Masterclass Jurrian van den Haak, Meatball & Van de Camp, Monsterverbond, Morris Team Utrecht, Museum Catharijneconvent, Museum Speelklok, Ondiepse Kanaries, Ons Eigen Dom, Orkest de Tegenwind, Pathé, Pop in the City, Professor Loep & Het Kunstenlaboratorium, RAUM, Radj Ramcharan, Regentesseschool, ROC Creative College, RoodNoot Stal Thamen, Sambacaxi, Sharing Arts Society, Sint Maarten Clowns, Stadskoetsier, Steede Hoge Woerd, Utrecht Natuurlijk, Supschool Domstad, Stichting Sint Maarten Utrecht, Taalcafé Leidsche Rijn, The Tobin Singing Society, Touchee dans, Tutti Saxi, Utrecht Marketing, Utrechts Klokkenluidersgilde, Utrechts Archief, Valsch en Gemeen, Vecht & IJssel, Vocal Arts Academy, Voedselbank Leidsche Rijn, Welkom in Utrecht, Wijkspeeltuinen De Boog, Zangschool Utrecht, Zorg en Participatie, Zimihc, etc.

Collectief leren

SAS wil om een lerende organisatie te blijven publiek en partners op transparante wijze meenemen in onze eigen 'sharing' keuken en onze kennis delen en uitwisselen. De maandenlange voorbereiding van onze evenementen vindt plaats via openbare workshops in de hele stad, in speeltuinen, buurthuizen, inloopcentra, bibliotheken, musea en andere publiek toegankelijke locaties. Uitwisseling gebeurt verder via gezamenlijke voorbereidingsavonden waarbij de verschillende deelnemende organisaties hun plannen aan elkaar presenteren. Dat zorgt voor nieuwe verbindingen ter plekke, een 'gedeelde' opbouw van het evenement en tegelijkertijd voor wederzijdse, onderlinge inspiratie.

Ook uitgebreide en gedetailleerde gezamenlijke evaluaties hebben een belangrijke activerende werking. Die hebben de dubbele werking van het ontvangen van brede input vanuit de gezamenlijke creativiteit van de Zwerm, en anderzijds van een duidelijk gevoeld mede-eigenaarschap bij de Zwerm door de ervaring serieus genomen te worden. Iedere deelnemende organisatie wordt na elk evenement uitgenodigd om aan de hand van een aantal vragen enkele tips en tops aan te geven. Eerst wordt uitgebreid geëvalueerd met het organisatieteam en daarna nog gezamenlijk met de deelnemende organisaties. In de weken daaromheen wordt bovendien met een flink aantal partnerorganisaties apart geëvalueerd. Uit alle opgehaalde materiaal komen opties voor ontwikkeling richting de toekomst bovendien.

Om de artistieke vaardigheden van de Zwerm te vergroten organiseert SAS sinds 2017 voor mensen die meer willen leren over de oosterse ambachtelijke techniek van het sculpturen maken een masterclass van 8 avonden onder leiding van een beeldend kunstenaar. Het animo, het enthousiasme en de artistieke resultaten groeiden jaar na jaar. In de komende jaren gaan we deze gezamenlijke kennisvermeerdering meer structureel aanpakken via een jaarlijkse 'summerschool' die we Sint Maarten's Wilde Ganzen Academie gaan noemen (zie verder onder Activiteiten, 2021).

SAS is bovendien al in 2019 begonnen met een verjonging en een diversifiëren van haar organisatie in alle lagen: van bestuur tot productie tot kunstenaars. Die aanpak intensiveren we de komende jaren. Al doende leiden we een nieuwe generatie parademakers op. Dat doen we op basis van wederkerigheid: SAS helpt hen met het uitvoeren van verantwoordelijke taken & het betaald opdoen van praktijkervaring en zij introduceren ons in hun netwerk en maken ons deelgenoot van hun visie & ambitie.

Collectief leren doen we ook door onderdeel uit te maken van verschillende internationale netwerken waarmee we expertise en ervaringen uitwisselen:

- Het lokale netwerk van internationale migrantenkunstenaars uit stad & regio Utrecht
- Het Europese netwerk van 11 Sint Maartensteden
- Het netwerk van artistieke Europese parades
- Het wereldwijde netwerk van Universiteit Utrecht en van het Internationaal Community Arts Festival (ICAF).

Both the level of artistic talent and the level of community involvement, from school children to nursing home seniors, were extraordinary. Both the Vuur van Sint Maarten event on Nov. 9th and the Sint Maarten Parade on the 10th demonstrated a real commitment to inclusion, diversity, and the encouragement, at all levels, of artistic expression. One could not help but be impressed by the design and variety of the processional lanterns as they joyously took over the city streets. The effect was truly magical. May this paradoxically "new" tradition, built up out of old materials and infused with new progressive impulses continue to spread its gospel of peace and charity, the best legacy of this ecumenical Saint and city patron.

(uit A Visit to Sint Maarten Utrecht van Prof. Martin Walsh, University of Michigan, Verenigde Staten)

Duurzame en toegankelijke expressievormen

De evenementen van SAS worden op milieuvriendelijke wijze geproduceerd: er is geen gemotoriseerde deelname, er wordt gewerkt met natuurlijke materialen, de catering maakt geen gebruik van plastic bestek, en de stadskoets wordt getrokken door mensen met verlichte paardenhoofden op.

Kern van de beeldlaag in de Sint Maarten Parade zijn de lampionnen en de lichtsculpturen die gemaakt worden via de ambachtelijke oosterse techniek met wilgentenen, rijstpapier en bamboe. Een techniek die in de kern relatief eenvoudig is, oneindig veel expressiemogelijkheden biedt en deelname laagdrempelig maakt voor alle leeftijden. De verlichting gebeurt met kaarsen of led-lampjes en de elektriciteit komt van oplaadbare accu's. Kern van de muziklaag zijn de deelnemende orkesten, ensembles en koren die allemaal onversterkt spelen. Elk jaar beogen we de diversiteit aan muziek meer en meer een afspiegeling te laten zijn van de Utrechtse bevolking. Als er versterkte muziek wordt gebruikt dan wordt de energie daarvan met menskracht opgewekt, zoals met de fietsende dj's van de Bankra Bikes.

Kern van de performance-laag zijn de acts van de deelnemende clowns, acteurs, dansers, poppenspelers en alle interactie van deelnemers met andere deelnemers en met publiek langs de route. Ook deze acts gebeuren op menskracht.

Alleen bij de optredens tijdens het Vuur van Sint Maarten en bij het begin/einde & langs de route van de Sint Maarten Parade wordt geluidsversterking gebruikt: om de deelnemers in de optocht te 'bedienen' en het publiek in afwachting op te warmen zijn er een reeks strategische sfeerlocaties langs de route met optredens met soms versterkte muziek, zang of performance.

De werkwijze van SAS wordt regionaal, landelijk en internationaal opgemerkt. SAS is door de Nieuwe Hollandse Waterlinie gevraagd om bij te dragen aan het programma Ode aan het Landschap in 2021. SAS is door het landelijke comité 4/5 mei gevraagd om in 2020 in Utrecht op 'sharing' wijze een eerste Vrijheidsmaaltijd te organiseren. SAS wordt gevraagd voor lezingen en kennisdeling landelijk en internationaal (bloemencorso's, minisymposium Velvet Carnival/Praag). SAS is door de Zinneke Parade in Brussel gevraagd om mee te werken aan een internationaal onderdeel in 2022. Sint Maarten Parade en Het Vuur zijn 'de oogappels' (uitspraak van Rien Sprenger van SMU) van het internationale netwerk van 11 Europese Sint Maartensteden. Prof. dr. Barry Stephensen van de universiteit van Calgary (Canada) werkt aan een website die gaat dienen als een ontmoetingsplek voor organisaties en individuen 'creating new or reviving older parade and procession traditions' wereldwijd (de Utrechtse Parade is er daar een van). Er is bovendien ambtelijke en bestuurlijke waardering, ook nationaal. In 2018 resulteerde een werkbezoek van minister Van Engelshoven in haar enthousiaste aanwezigheid bij de Parade. 'The St. Martin's Parade in Utrecht is a magnificent example of what it means to truly share and experience heritage. I am honoured to have been invited to open the Parade on 10 November.' (Ingrid van Engelshoven, minister van OCW, bij de internationale conferentie Sharing Arts and Heritage in Leeuwarden)

4. Activiteiten 2019 - 2024

Er schuilt een zekere discrepantie in het vastleggen van voornemens in een meerjarenplan en de werkwijze van SAS die flexibel en wendbaar wil blijven om open te kunnen staan voor de actuele maatschappelijke ontwikkelingen en voor de inbreng van onze partners. We werken aan een doorgaand proces van activatie dat duurzaam, traag, zorgvuldig, samenhangend en altijd tot op zekere hoogte onvoorspelbaar is. Het is daarom dat we in de beschrijving van de toekomst richting 2024 graag starten met een uitgebreide terugblik op de Sint Maarten gerelateerde evenementen in 2019, en dat we ook kort 2020 meenemen in de opbouw.

2019: het doorbreken van muren tussen culturen

Op zaterdagavond 9 november 2019 ging de negende Sint Maarten Parade van start op het Domplein. Zie een impressie van de Parade (3'06). Het deelnemersaantal aan de Parade groeide de afgelopen jaren van 500 mensen in 2011 meelopend of langs de kant naar 2500 in 2013, 5000 in 2015, 7000 in 2017, en meer dan 10.000 in 2019. Er werden 85 workshops met in totaal zo'n 2030 deelnemers ingericht op 27 verschillende strategische locaties (waaronder de scholen) in alle wijken van de stad en op een aantal locaties in de regio. Deze deelnemers liepen vervolgens deels mee in de optocht en stonden deels op locaties langs de route.

Behoud van de menselijke maat

Essentieel voor de impact van de Parade is het behoud van de menselijke maat waardoor ook de kwetsbare groepen zich welkom en veilig blijven voelen. In de Parade van 2019 hebben we de jaarlijks toenemende massaliteit met succes gereguleerd door

- een nieuwe route door de historische binnenstad met meer grote pleinen
- een campagne via social media waarin we het publiek opriepen vooral naar de grote pleinen te komen
- een strakkere opbouw van de optocht waarbij 'wild publiek' achteraan aansloot
- kleinere compartimenten in de optocht (in totaal 11) waardoor het contact tussen de deelnemers onderling intensiever kon zijn
- speciale overdekte locaties langs de route voor kwetsbare groepen (o.a. de Mariaplaats voor senioren en kinderen in rolstoelen).

Op weg naar de volgende edities blijven we dit spanningsgebied bewust in ogenschouw houden en gaan we experimenteren met diverse vormen (onder meer naar buitenlandse voorbeelden) om de verwachte jaarlijks toenemende massaliteit met succes te kunnen blijven reguleren. Voorop staat dat de impact van het evenement intens blijft, dat de artistieke kwaliteit kan blijven groeien, en dat de optocht steeds meer de superdiverse samenstelling van de stedelijke bevolking weerspiegelt.

Het doorbreken van muren tussen culturen

SAS organiseerde in 2019 tevens met succes op de vooravond van de Parade de derde editie van Het Vuur van Sint Maarten op het Berlijnplein in Leidsche Rijn Centrum. Het Vuur van Sint Maarten groeide in drie jaar tijd naar, naar schatting, 2000 bezoekers van alle leeftijden en culturen. Zie een korte impressie (3'55") van dit alternatieve feest met nieuw gemaakte lichtsculpturen uit de hele stad, dans & muziek & eten uit alle windstreken, de Vuurrede van theatermaker Bright Richards en een grote brandende sculptuur van een houten man met een hamer. De val van de Berlijnse Muur op 9 november 1989 inspireerde ons in 2019 tot een focus op Global Goal nummer 10: ongelijkheid verminderen. Overal in de wereld zijn mentale of fysieke muren opgetrokken om kansrijke gebieden af te schermen voor kansarmen. Binnen de context van de diverse stad vertaalden we het thema naar 'het doorbreken van muren tussen culturen'.

Het Vuur van Sint Maarten wordt sinds 2017 door SAS georganiseerd in nauwe samenwerking met RAUM. Dit 'stadslab' op het Berlijnplein geeft via exposities en events samen met bewoners en bezoekers het toekomstige stadsleven vorm.

Voor RAUM is Het Vuur van Sint Maarten 'hét voorbeeld van een nieuwe eeuwenoude traditie die de stadsbewoners aanwakkert om samen te komen en zo het nieuwe stadsleven laat ontbranden. Vanuit de legende van de Romeinse heilige Sint Maarten (die o.a. is vertaald in het stadswapen van Utrecht en staat voor verbinden en delen) laat RAUM het terrein op het Berlijnplein graag door Sharing Arts Society omtoveren tot Romeins kampement, want de Romeinse cultuur van tradities en rituelen zit diep geworteld in de aarde van Leidsche Rijn.'

RAUM wil de komende jaren met SAS blijven samenwerken rond het Vuur, tenzij andere prioriteiten in de plannen van RAUM ontstaan, gekoppeld aan de doorlopende ontwikkeling van deze nieuwe culturele plek.

'Cultuur' bood daarin een eindeloos rijk arsenaal aan invalshoeken (sport, religie, kleding, kunst, eten, etc) voor alle deelnemende organisaties en individuen in beeld, muziek en performance. SAS benaderde in de aanloop tal van migrantenorganisaties, een viertal AZC's, locaties voor interculturele ontmoeting (zoals De Voorkamer in Lombok waar buurtbewoners en asielzoekers samenwerkten aan een sculptuur), daklozenopvang (zoals hostel de Leidsche Maan in Leidsche Rijn) en brachten hen in contact met andere partners. Zo werden bewoners van AZC Leersum, die in de optocht vooropliepen met de lichtsculptuur van een grote vogel, warmhartig muzikaal begeleid door het oer-Utrechtse blaasorkest De Blaaskinkels. In de optocht van 2019 werd een recordaantal van honderden lichtsculpturen mee gedragen, met een keur aan verrassende, fantasierijke vertalingen van het thema.

Interculturele dans & muziek

Dans was in 2019 een nieuw fenomeen in de optocht. SAS benaderde diverse interculturele organisaties uit de danswereld: Chinese dans uit Leidsche Rijn, Morris volksdans, moderne dans van Mizou en van De Dansers (met leerlingen van een middelbare school), Afro dans van Touchee, Afrikaanse dans van Forêt Sacrée, en een Surinaams dansant begrafenisritueel van uitvaartonderneming De Zwaan en de Wi Kan Doe Draggers. Ook maakten op uitnodiging van SAS drie urban choreografen met een groep leerlingen van ROC Dans een drietal choreografieën (hiphop en crump) voor in de optocht, geïnspireerd door het thema. De urban scene is een straatcultuur waarin dankzij de dans nauwelijks sprake is van muren tussen culturen.

Ambitie is bovendien om alle muziekkleuren van de stad in en om de optocht te laten klinken. De diversiteit aan muziek is in 2019 opnieuw gegroeid, van de Kathedrale Koorschool tot de fietsende dj's van de Bankra Bikes, van Fanfare van het Vuur tot sambaband Sambacaxi, van de Chinese operazangeres tot het 120 koppige vrouwenkoor Tobin Singing Society, van Afrikaanse percussie tot Braziliaanse percussie, en van Tutti Saxi tot de Accu Fanfare.

Zwaan kleef aan: steeds meer culturele en onderwijs instellingen sluiten zich aan

Door het succes heeft de Sint Maarten-viering een toenemende aantrekkingskracht op culturele instellingen om mee te doen. Voorbeeld hiervan was festival Le Guess Who?, dat een optreden van Idris Ackamoor & The Pyramids uit Chicago regelde bij het Vuur van Sint Maarten. Ander voorbeeld was het nieuwe animatiefilmfestival Kaboom, dat op 9 november zijn eerste première beleefde en aan de Parade bijdroeg met videomapping-, projecties langs de route en live 'lichtkunstwerken' met de Parade als achtergrond waarin deelnemers en toeschouwers meespeelden. In samenwerking met Museum Catharijneconvent hing voor het eerst een week na de Parade een reeks lichtsculpturen in de Catharijnekathedraal ter bezichtiging (800 bezoekers). Bibliotheek Utrecht nam het initiatief tot het laten schrijven (door dichter Ruben van Gogh) en componeren (door zangeres/componiste Monique Krüs) van een nieuw Sint Maartenlied. Dit werd gezongen door een koor dat werd samengesteld uit zangers uit diverse wijken van de stad, dat op de avond van de Parade zelf op de Neude werd begeleid door een jeugdorkest van De Utrechtse Muziek School. Dit lied werd voorafgaand aan de Parade via social media verspreid.

Ook het onderwijs speelt een belangrijke rol in de verbindende doelstelling als broedkamers van de vreedzame samenleving. Jaarlijks dienen zich nieuwe scholen aan. Er liepen in 2019 opnieuw honderden jongeren & kinderen mee die twee maanden wekelijks hadden gewerkt aan het maken van lichtsculpturen, muziek (onder andere een percussiegroep van leerlingen van het Amadeus Lyceum onder leiding van de Braziliaanse percussionist Alaor Soares) en acts (onder andere van de Theateracademie van de Vrijstaat en van de Regentesseschool & Circus Diedom onder leiding van circusartiesten Meatball en VandeCamp). Van jongeren, ouders en begeleiders kwamen in de evaluaties enthousiaste reacties terug.

SAS is direct na de editie van 2019 alweer benaderd door nieuwe deelnemers, zoals het bestuur van Willibrord en PCOU (samen 42 scholen voor PO en VO) en van stichting JoU (22 buurthuizen).

2020: Geef armoede een gezicht

De snelgroeiende stad Utrecht telt ook een almaar groeiend aantal daklozen en mensen levend van de voedselbanken. Een van de ambities van het huidige College van B&W van Utrecht ten aanzien van deze urgente situatie is dan ook 'Utrecht Schuldenvrij'. SAS roept 2020 uit tot 'Jaar van de Armoede' (Global Goal 1: einde aan armoede overal en in al zijn vormen) en neemt zich voor om omvang, aard en oorzaken van armoede en ongelijkheid via verhalen van betrokkenen in kaart te brengen en te helpen bestrijden. Concreet instrument voor dit laatste is het donatieprogramma 'Geef om je Stad', een samenwerking van SAS met Stichting Noodhulp Utrecht (met Sint Maarten in het logo) die spoedeisende steun verleent op gebied van geestelijk, lichamelijk en maatschappelijk welzijn. Utrecht Marketing lanceerde in 2019 al een eerste korte campagne om 'Geef om je stad' onder de aandacht te brengen. We werken in 2020 samen met partners als Gemeente Utrecht, de Armoedecoalitie, de Tussenvoorziening, hostels voor daklozenopvang, voedselbanken, het bedrijfsleven, Utrecht Marketing, RTV Utrecht en ook FC Utrecht, die de viering van zijn 50-jarig bestaan grotendeels ophangt aan Sint Maarten en van harte het thema armoedebestrijding omarmt.

2021: Eén kind, één leraar, één boek, één pen kan de wereld veranderen

In 2021 staat de stimulering van inclusief onderwijs centraal en laten wij ons inspireren door Global Goal 4: kwaliteitsonderwijs voor iedereen. Dit mede naar aanleiding van het lustrum van de Universiteit Utrecht, die Sint Maarten in zijn logo draagt. SAS draagt bij aan de programmaontwikkeling van deze viering die in november 2021 zal eindigen met Sint Maarten. De 385ste verjaardag krijgt een insteek die een wereldwijde impact niet los ziet van een impact op de naaste omgeving. UU wil naast een 'global university' ook een civic university zijn 'die een sterke verbinding aangaat met de eigen stad en regio, een bereikbare plek inneemt in de maatschappij en hierdoor impactvol is. Thema's als diversiteit en inclusieve universiteit moeten uitdrukkelijk meegenomen worden in de programmering van de lustrumactiviteiten.' (uit een notitie van het College van Bestuur van UU).

SAS draagt in 2021 actief bij aan het contact tussen UU en de interculturele organisaties in de Zwerm (waaronder veel scholen en ook het ROC) en stimuleert daarbij samenwerking en uitwisseling. GG 4 draait om het wegnemen van glazen plafonds en culturele drempels & muren bij kennisinstellingen, vooral ook voor vrouwen en meisjes, maar ook voor kinderen van minder welgestelde groepen. Op voorstel van SAS kiest UU als inspiratie voor de urgentie van dit thema de Pakistaanse Malala Yousafzai, die bekend is geworden vanwege haar strijd voor meisjes en vrouwen om naar school te mogen. Malala kreeg in 2014 de Nobelprijs voor de Vrede en houdt indien mogelijk op 05/11/2021 op uitnodiging van Universiteit Utrecht en Gemeente Utrecht de Vuurrede bij het Vuur van Sint Maarten. Haar motto nemen we over: Eén kind, één leraar, één boek, één pen kan de wereld veranderen.

Malala was 15 jaar toen een Talibanstrijder op 9 oktober 2012 in de bus terug van school een gerichte aanslag op haar pleegde, waarbij ze zwaargewond raakte door een kogel in haar hoofd en haar hals. Een deel van haar schedel werd in het Queen Elizabeth Hospital in Birmingham gerepareerd met een prothese van titanium die met behulp van een 3D-techniek naar de vorm van haar hoofd was vervaardigd. Zij kreeg een cochleair implantaat op haar linkeroor. Op 8 februari 2013 verliet ze het ziekenhuis. 10 november 2012 (de dag voor Sint Maarten) werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot de Dag van Malala, waarmee de VN aandacht wil vragen voor de 32 miljoen meisjes en 29 miljoen jongens in de wereld die geen basisonderwijs krijgen.

Sint Maarten's Wilde Ganzen Academie

In het kader van de educatieve focus plant SAS in de zomer van 2021 de eerste editie van Sint Maarten's Wilde Ganzen Academie, een nieuw jaarlijks zomerteliet waarin we nieuwe interdisciplinaire kunstvormen, nieuwe internationale verbindingen en nieuwe interculturele perspectieven willen ontdekken. Elk jaar laten we ons in de

voorbereiding van de Wilde Ganzen Academie inspireren door het jaarthema. We nodigen vandaaruit markante gastdocenten (kunstenaars, wetenschappers, ondernemers, politici) uit en vragen hen om zich vanuit hun specifieke ervaring te verhouden tot de Utrechtse context en om onze perspectieven uit te dagen. We brengen hen daarbij in contact met ons eigen netwerk van kunstenaars en van partners in de wijken.

2022: Samen maken we de stad: toen, nu en altijd

In 2022 viert Utrecht 900 jaar stadsrechten. SAS laat zich dat jaar inspireren door Global Goal 11: Maak steden inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Dit werelddoel benadrukt het belang van het actief betrekken van bewoners bij alle grote beleidsvraagstukken van de stad via een wijkgerichte benadering. SAS heeft een stad brede, een regionale, een nationale en een internationale dimensie. Een aanpak richting de 10 wijken als expliciete communities is daarbij nog weinig ontwikkeld, hoewel SAS partners heeft in alle wijken van de stad. In 2022 focussen we daarom op speciale wijkprogramma's, met Het Vuur van Sint Maarten in Leidsche Rijn als voorbeeld. We willen met deze insteek zowel de verbinding binnen de wijken, tussen de wijken onderling als ook tussen de wijken en het centrum versterken.

De grande finale wordt een week vol activiteiten die eindigt met een XL-versie van de Parade op vrijdagavond 11 november 2022. In die 'Parade Zonder Muren' trekken 9 eeuwen letterlijk langs: elk van de 10 wijken van Utrecht krijgt één eeuw met een historisch hoogtepunt naar keuze om door de bewoners van de wijk vorm te laten geven in spectaculaire lichtbeelden, muziek, en performance. De voorbereiding start al in de winter van 2022 met een speciale wijk- en historiegerichte Wilde Ganzen Academie. Per wijk wordt een team van kunstenaars en producenten geformeerd voor de begeleiding; per wijk krijgt een lokale organisatie de rol van trekker, magneet en verbinder. De slotweek start op 4/11 met Het Vuur van Sint Maarten in Leidsche Rijn Centrum. In de week daarna reist een kleine karavaan onder het motto Het Vuur verspreidt zich door vijf van de negen andere wijken van Utrecht. Met de lichtsculptuur van Sint Maarten te paard als centraal element vindt er iedere avond op een plein een feestprogramma plaats met een miniparade, met vuur en muziek, met een Vuurrede, met markt en eten, en met een 'schouw' van de lichtsculpturen die in die wijk zijn ontwikkeld. De wijkgerichte aanpak wordt als 'legacy' in de jaren na 2022 gehandhaafd.

2023: Utrecht in de wereld

In 2023 inspireert de viering van 30 jaar Europese Unie en 65 jaar Europese Gemeenschap voor Kolen &

Staal (EGKS, de voorloper van de EU) ons tot een focus op Global Goal 17: Mondiale partnerschappen om doelstellingen te bereiken. We benadrukken daarbij de verbondenheid van de lokale gemeenschap met de rest van de wereld: wat op wereldschaal gebeurt werkt ook door op wijk- en buurtniveau (en andersom). Wat delen we met de wereld? En waarom stromen en stroomden er mensen naar Utrecht? Wat zoeken ze er en waarom blijven ze er? Waarom zijn ze ooit gekomen, waarom zijn ze ooit gebleven? Was het werk, wonen, liefde, studie, religie of behoefte aan een veilige haven na een noodzakelijke vlucht? We laten ons in de Wilde Ganzen Academie in 2023 inspireren door de input van internationale kunstenaars en de verhalen van onze medebewoners, vooral ook die met een binationale achtergrond.

Ook de eerste editie van de Parade in 2011 kwam tot stand met internationale input, toen van de Britse kunstenaars van 'Welfare State International' onder leiding van muzikant, performer, componist, beeldend kunstenaar Dan Fox. Zij brachten onder meer de oosterse techniek voor het maken van lichtsculpturen (met wilgentenen en rijstpapier) in; de iconische lichtsculptuur van Sint Maarten te paard stamt uit dat eerste jaar.

SAS organiseerde al eerder in augustus 2016 samen met het ICAF in Leidsche Rijn Centrum een internationale Summer School over het maken van een artistieke optocht. Dertig deelnemers uit Nederland, Noorwegen, Spanje, Duitsland, Italië, Frankrijk, China, Argentinië, en Brazilië werkten samen met Utrechtse kunstenaars en andere geïnteresseerden (waaronder 75 leerlingen van het Amadeus Lyceum) een week lang onder leiding van drie gastkunstenaars uit Zuid-Amerika en Zuid-Afrika aan de voorbereiding van [De Grote Trek van Leidsche Rijn](#).

2024: solidariteit tussen generaties

In het stedelijke regioprofiel van Utrecht wordt een 'proeftuin' voor erfgoed en cultuur geschetst onder de titel 'Eeuwig Jong'. Deze titel inspireert ons tot een focus op Global Goal 3: Welzijn voor alle leeftijden. In de stedelijke context richt dit werelddoel zich op zorg in het algemeen, waaronder jeugdzorg en ouderenzorg. Beide, maar feitelijk alle, leeftijdsgroepen hebben hun 'eigen' gescheiden voorzieningen en leefwijzen met consequenties voor de intergenerationele gemeenschapszin. We benadrukken in 2024 dat er geen ontwikkeling en geen toekomst is zonder voorwerk en zonder betrokkenheid van vorige generaties. Stad Utrecht anno 2024 is gebouwd op de schouders van zo'n 60 generaties sinds het ontstaan van de stad in 1122. In de vierde Wilde Ganzen Academie brengt SAS meerdere generaties met elkaar in contact om verhalen uit te wisselen en samen te werken. We zoeken daarbij nadrukkelijk inspiratie in een diversiteit aan culturen.

'Eén boom kan geen bos maken: elk individu is een schakel tussen het verleden en de toekomst, alles in de natuur heeft verbinding nodig. Bij je geboorte neem je onbewust de taak van een voorganger over. Als ik dans ben ik nooit alleen, ik ben altijd 'connected' met mijn voorouders. Ik ben blij dat ik met het doorgeven van de oude danstradities kan bijdragen aan de verbinding tussen de kinderen uit de Afrikaanse diaspora en aan de connectie tussen Europese en Afrikaanse jongeren.'

(Ayaovi Kokousse, afkomstig uit Togo en artistiek leider van danscentrum Forêt Sacrée in Utrecht)

5. Bereik

Het bereik van het Vuur en de Parade neemt jaar na jaar significant toe. Maar de publiciteit rond de evenementen is een steekvlam die niet kan bestaan zonder de veenbrand van het langdurige proces van voorbereiding. Daarbij is de activatie van de bewoner van de stad als betrokken deelnemer de crux voor de impact en het slagen of falen. We maken in onze communicatiestrategie onderscheid tussen

- Directe evenementencommunicatie
- Communicatie gericht op delen van ervaringen, werkwijze, gemeenschapsgevoel
- Getrapte communicatie via de Zwerm naar hun achterban.

Directe evenementencommunicatie

SAS werkt met een publiciteitsplan, waarin on- en offline pr hand in hand gaan. Offline zetten we in op tijdig en duidelijk informeren van publiek en pers, waarbij we met aantrekkelijk beeldmateriaal en een enthousiast verhaal naar buiten treden. Ons verhaal werd in 2019 in meer dan 85 lokale, regionale en landelijke persuitingen meegenomen. Veel online nieuwssites besteedden bovendien zowel vooraf als naderhand aandacht aan de Sint Maarten Parade. Drie fotografen en twee filmers verzorgden vanuit specifieke invalshoeken de reportages vanuit SAS. RTV Utrecht heeft aangegeven vanaf 2020 structureel aandacht te willen gaan geven aan de Sint Maarten viering in Utrecht middels reportages en achtergrondverhalen.

Sint Maarten Parade en Het Vuur tonen zich sterke merken die bij veel mensen een vergelijkbare, aanstekelijke associatie oproepen. Mensen reageren positief op zowel het sociale aspect als op het actuele, prikkelende randje van beide evenementen. Het schurende aspect van de actualiteit van de Global Goals gecombineerd met de jaarlijkse artistieke uitdaging houdt zaken in beweging en daagt de deelnemers uit om echt verbinding aan te gaan. Direct na afloop van Vuur & Parade 2019 vond op de social media een explosie plaats van foto's, filmpjes en geroerde reacties op van deelnemers en toeschouwers. Een kleine greep uit de teksten:

"Het was weer prachtig en ontroerend. Ik ga altijd naast iemand staan die het niet raar vindt dat ik dan huil van ontroering."

"Mijn hartelijke dank voor uw uitleg betreffende de Antilliaanse dragers van de doodskist en de ceremonie. Nogmaals, wij vonden dit prachtig en zo mogen ze mij ook wegbrengen. Wij komen graag volgend jaar weer kijken."

"De Sint Maarten Parade was warm en sfeervol dit sedert jaren niet meer vaak gevoeld in de Zuid- en Noord-Hollandse regio. Het is er nog wel maar daar moet je oog voor hebben en intuïtief naar op zoek gaan. En word je weer blij en heb je weerstand voor de harde werkelijkheid. Het leven zit vol verrassingen. Als je voelsprietten maar openstaan hiervoor."

"...de sfeer, het enthousiasme en het multiculturele vond ik geweldig"

"Was supermooi! Ik werd blij dat ik multicultureel Nederland voorbij zag komen!"

'Het is zo gaaf om mensen elk jaar verder te zien groeien in het maken en in het spel met het publiek.'

"Magische ervaring van lichtjes, prachtige creaties van wilgentenen en papier en muziek. Maar vooral ook het gevoel van verbondenheid, gezelligheid, de verwondering op kindergezichten."

'Wat een saamhorigheid en gedeelde vreugd! We hebben er allemaal van genoten en de wereld mooier gemaakt!'

'Ons koor heeft langer dan een uur opgetreden en er een grote feest voor het publiek van gemaakt met veel samenzang tussen het koor en publiek. Super!'

'Kippenvel om onderdeel te zijn van deze geweldige Parade. Dit groeit elk jaar verder door!'

Communicatie gericht op delen van ervaringen, werkwijze, gemeenschapsgevoel

Online richten we ons op het uitbreiden van het bereik via Facebook en Instagram middels storytelling. Het ontstaansproces van de evenementen behelst een groot deel van het project. In aanloop naar Vuur & Parade maken we dat proces zichtbaar door foto's en filmpjes van de deelnemers te delen op onze social media en door ook zelf gericht een tiental organisaties in hun voorbereiding van dichterbij te volgen en te filmen. Een aantal interviews worden uitgewerkt tot korte documentaires, andere verslagjes worden op Facebook en Instagram geplaatst als korte filmpjes. In 2019 resulteerde deze strategie in een aanzienlijke toename van het aantal Facebook-volgers van circa 1560 in juni naar 2070 in november met een totaalbereik van circa 170.000 mensen. Naar verwachting zullen deze aantallen de komende jaren aanzienlijk toenemen.

In 2019 werden 85 workshops met in totaal zo'n 2050 deelnemers ingericht op 27 verschillende strategische locaties (waaronder de scholen) in alle wijken van de stad en op een aantal locaties in de regio. Deze deelnemers liepen vervolgens mee in de optocht of stonden op sfeerlocaties langs de route.

Een aantal concrete groepen deelnemers waren in 2019:

1. Verzorgingstehuizen. Vanuit die tehuizen werden verbindingen gelegd met scholen, orkesten, kunstenaars, FC Utrecht (The Old Stars). Hoeveelheid senioren (ouder dan 65, waaronder rolstoelen) in de Parade: 120 senioren, van verschillende culturele achtergronden.
2. Scholen: hoger onderwijs (ROC, Hogeschool, Universiteit, 40), voortgezet onderwijs (500) en basisonderwijs (250), waaronder ook 20 kinderen van Mytylschool Ariane de Ranitz) en 20 van Ithaka (Internationale Schakelklassen) = 830 jongeren tussen 12 en 23 jaar, van verschillende culturele achtergronden.
3. Locaties voor 'kansarmen' (AZC's, daklozen): 150 'kansarmen', van verschillende culturele achtergronden & leeftijden.
4. Migrantenorganisaties: Chinezen, Italianen, Aziaten, Noord Afrikanen, Zuid-Amerikanen (100), van verschillende leeftijden.
5. Zwerm en 15 workshoplocaties (waaronder speeltuinen, musea en culturele centra): 650 deelnemers van verschillende leeftijden en culturele achtergronden.
6. Amateurkunstenaars, amateurkoren/orkesten/fanfaires/bands, amateurperformers. 200 amateurkunstenaars van verschillende leeftijden en culturele achtergronden.

Getrapte communicatie via de Zwerm naar hun achterban

SAS richt zich op 'sharing' kunst waarbij de deelnemers zelf hun beleving vormgeven en zelf communiceren met hun achterban. Deelnemers zijn als mede-eigenaar ambassadeurs voor een nieuw publiek en nieuwe deelnemers. Het aantal deelnemende organisaties is inmiddels gegroeid van 60 in 2016 naar ruim 100 in 2019. Deze 'Zwerm' uit een veelheid van sectoren is trouw en keert voor het overgrote deel jaarlijks met enthousiasme en nieuwe partners terug. Er is een beweging in stad en regio op gang gekomen die ook door het jaar steeds meer om aandacht vraagt.

Die aandacht geven wij graag. In de aanloop naar de Parade organiseren we een aantal bijeenkomsten waar de deelnemers elkaar leren kennen en de mogelijkheden tot onderlinge samenwerking kunnen verkennen. In 2019 zijn we gestart met door het hele jaar heen nieuwsbrieven te versturen naar onze Zwerm en overige belangstellenden. In toenemende mate gaan we de komende jaren de verbindende achtergrondverhalen op aansprekende wijze delen met de stad. Leidraad in de verhalen is steeds: wat heb jij met delen? wat is jouw verhaal? waarom doe jij mee met Sint Maarten?

6. Publieke waarde & Organisatie

De continuïteit van een organisatie staat of valt met haar talent om de toegevoegde waarde van haar programma om te zetten in voldoende financieel draagvlak. SAS onderzoekt jaarlijks verschillende wegen om de SMP en het VUUR gefinancierd te krijgen. De afgelopen negen jaar hebben we dat kunnen doen via succesvolle fondsenwerving waarbij de steun van de gemeente ongeveer gelijk opliep met de steun van private fondsen. Fondsen die ons jarenlang hebben ondersteund vanuit een aanjaag-, ontwikkel- of maatschappelijke functie stellen vast dat de SMP en het VUUR jaarlijks terugkerende evenementen zijn, waardoor de grondslag voor subsidieverlening op dezelfde basis als in het verleden vervalt.

Tegelijkertijd zijn de activiteiten van SAS aantoonbaar gegroeid. Wat betreft SMP en VUUR: meer workshops, meer trajecten, meer bezoekers, meer deelnemers en een grotere Zwerm. SAS heeft meer capaciteit en middelen nodig om dat in goede banen te leiden. Er worden bovendien hogere eisen gesteld aan grotere evenementen. Een neveneffect van het succes van SMP en VUUR is dat SAS in toenemende mate door andere partijen wordt gevonden met specifieke vragen, maar ook voor deelname aan het publieke debat. SAS staat op een kruispunt waar we veel kunnen verbinden, maar dat niet meer kunnen zonder dat de basis structureel is gefinancierd.

Publieke waarde

De ontstane situatie noodzaakt tot een herbezinning op de toegevoegde waarde van de activiteiten van SAS. Daarvoor is het noodzakelijk om doelgroepen te onderscheiden en te onderzoeken of hun betrokkenheid is om te zetten in klinkende munt. Het effect van vragen van (kostendekkende) tarieven op de aard van beide evenementen blijft hier buiten beschouwing. Het betreft een technische exercitie.

Meerwaarde voor de stad

De SMP en het VUUR worden besproken in het Groene Golf-overleg van de stad. De Groene Golf-methodiek is bedoeld voor initiatieven die de Gemeente niet kwijt wil vanwege hun publieke en maatschappelijke waarde maar die op het punt staan hun voortgang te verliezen. De meerwaarde van SMP en VUUR wordt gemeente breed gezien en ligt o.a. in cultuur, welzijn, stads promotie en erfgoed.

Meerwaarde voor publiek

Het publiek geniet in toenemende getale van beide evenementen in de openbare ruimte. Toegang vragen tot SMP is onmogelijk; de binnenstad kunnen we niet afzetten. Toegang vragen tot VUUR zou theoretisch kunnen. Dat vraagt om afzetting van het Berlijnplein en het optuigen van kaartverkoop en controle. In dit licht is het goed om te vermelden dat het Leidsche Rijn Festival na een aantal jaar betaalde toegang nu weer gratis entree heeft. De kaartverkoopopbrengst woog niet op tegen de productionele meerkosten om kaartverkoop en -controle mogelijk te maken.

Meerwaarde voor en van de Zwerm

Iedere deelnemer heeft een eigen belang bij deelname en haalt daar maatschappelijk profijt uit. Andersom zouden zonder de Zwerm en de ondersteuning vanuit de hele stad door honderden vrijwilligers Parade & Vuur niet bestaan. De Zwerm draagt op vele manieren bij. Door de vrijwillig bestede uren, door ruimtes beschikbaar te stellen, door hun eigen netwerk in te brengen, door ons mee te nemen in hun promotie en nieuwsberichten en in een aantal gevallen door bepaalde kosten voor hun rekening te nemen. Veel van de leden van de Zwerm bevinden zich in het maatschappelijk domein en voelen de gevolgen van de bezuinigingen op diverse terreinen in het voorbije decennium. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden van het lid vertaalt zich dat in de volgende financiële arrangementen:

- SAS draagt bij aan de kosten. Denk hierbij aan de vele amateurensembles (bekostiging dirigent) en aan workshops en beeldende kunsttrajecten bij Hostels en AZC's.
- Geen financiële transactie. Partners bereiden eigen onderdeel voor met eigen middelen. Denk hierbij aan de tentoonstelling van MCC van lichtsculpturen in de Catharinakathedraal en het lied van de bibliotheek.
- Partners betalen SAS (deels) voor eigen onderdeel. Denk hierbij aan educatietrajecten in scholen, workshops/sculpturen in opdracht en bijdrage in voor hun getroffen voorzieningen en aangeschafte materialen. Voorbeeld: schooltrajecten. Wij vragen betaling van kosten van de kunstenaar voor begeleiding in de klas en de helft van de materiaalkosten. Daarmee komen we uit op rond de € 10,- per leerling. Dat is niet kostendekkend, maar wel het maximum voor een school, want het is meteen het hele CJP budget voor de betreffende leerlingen in dat jaar. Dit alles nog los van de inspanningen die we van de school vragen op buitenschoolse tijden.

Meerwaarde voor fondsen

Bij de start van een initiatief ligt die in de regel in het mede mogelijk maken van iets nieuws. Die subsidiegrondslag is inmiddels vervaagd. Andere subsidiegrondslagen voor het dekken van de basiskosten van SAS tekenen zich op dit moment niet duidelijk af. Er zijn wel mogelijkheden om voor nieuwe en/of aanvullende onderdelen binnen onze evenementen subsidie aan te vragen. Die mogelijkheden acht SAS pas kansrijk als de basis is gefinancierd.

Meerwaarde voor het bedrijfsleven

SAS heeft dit najaar met diverse ondernemers en vertegenwoordigers van ondernemers gesproken. Zij zien dat SMP en VUUR de aantrekkelijkheid van de stad verhogen, maar zien geen directe relatie met hun omzet. Substantiële financiële bijdragen in de vorm van sponsordeals lijken niet aannemelijk. Wel zijn ondernemers aan te spreken op hun band met de stad. De Sint Maarten Parade (= gezamenlijke viering) is daar een potentieel vehikel voor. Dat wordt aantrekkelijker als het College van B & W van de stad zich hier ook duidelijk aan verbindt. Treffend voorbeeld in deze is misschien het opzetten van de Council van de Vrede van Utrecht (2010-2013). Die liet zien wat er nodig is om het bedrijfsleven te verleiden om de portemonnee te trekken en liet meteen zien welk potentieel aandeel die bijdragen kunnen hebben in de totale kosten.

SAS lanceerde in oktober 2019 samen met Stichting Noodhulp en Triodos Foundation op www.givethechange.nl het geefprogramma 'Geef om je Stad', waarvan de ene helft gaat naar Stichting Noodhulp Utrecht en de andere helft naar de Sint Maarten Parade. Stichting Noodhulp Utrecht (met Sint Maarten in het logo) verleent spoedeisende steun op gebied van geestelijk, lichamelijk en maatschappelijk welzijn. Dit crowdfunding programma is opgezet om inhoudelijk de brug te kunnen slaan naar het bedrijfsleven alsmede bedrijven en particulieren de kans te geven hun band met de stad met een gift te kunnen bezegelen. De reacties waren zeer positief, ook vanuit het bedrijfsleven. We gaan daarom de komende jaren intensief door met dit programma. Overigens kost ook het opzetten van dit programma tijd en geld: in 2019 was, los van de uren die wij eraan besteedden, het financieel saldo nog negatief (opbrengst 1000, advertentiekosten 1400).

Organisatie

SAS onderschrijft de Code Cultural Governance en hanteert het bestuursmodel. Peter Schrurs (voorheen directeur VPRO) is voorzitter, Gadiza Bouazani (wijkmanager Inclusio) is secretaris, Moon Brocken (zakelijk leider Aluin) penningmeester. Andere bestuursleden: Maaïke Bleeker (hoogleraar Media & Cultuur), Peter de Haan (directeur Museon) en Dwight van de Vijver (adviseur diversiteit landelijke politie). SAS streeft naar een organisatie waarin diverse leeftijden en culturen vanzelfsprekend met elkaar samenwerken. In 2019 betrokken we via PACT Utrecht (vereniging ter bevordering van de inclusiviteit van de Utrechtse cultuursector) diverse jonge mensen met een interculturele achtergrond voor de productie en voor de begeleiding van onderdelen van de Zwerm. De komende jaren streven we naar een verder verjongen en diversifiëren van de organisatie. Personeelskosten vormen de bulk van ons werk en daarmee van onze kosten. De komende jaren zal het werk zoals betoogd toenemen en dat heeft op meerdere fronten invloed op de organisatie. VUUR en SMP zijn het formaat project voorbij dat medewerkers het als liefhebbersproject 'naast' normaal betaalde werkzaamheden kunnen doen. De projecten vragen serieuze inzet, kennis en ervaring. En niet alleen in de maanden direct voorafgaand aan de evenementen, maar door het jaar heen.

- Fair practice. Tot op heden is SAS er goed in geslaagd om goede mensen aan zich te binden. SAS drijft op bevolegheid van betrokkenen. Uurtarieven variëren van € 17,50 tot € 35,-. Hoe dichter een medewerker in het hart zit, hoe lager het uurtarief. Dat is een moreel vraagstuk over passende beloning voor geschoold werk, maar ook een praktische dreiging die direct raakt aan de continuïteit van de kwaliteit van de organisatie. De goodwill van mensen is eindig als de magere betaling jaar na jaar doorgaat.
- Groei. Het aantal bestede uren groeit mee met de groei van de evenementen en het netwerk waar we ons in bewegen. In de voorbije jaren tuigde SAS de organisatie vanaf 6 maanden voor de evenementen in fasen op. De andere zes maanden deden de zakelijk en artistiek leider al het werk. Dat kan niet meer. De voorbereiding van de evenementen is inmiddels een proces dat jaar rond door gaat. Dat is te veel werk voor twee mensen, zeker met het oog op de verdere ontwikkeling de komende jaren.

SAS staat op een kruispunt waar we veel kunnen verbinden, maar dat niet kunnen zonder dat de organisatie meegroeit.

Colofon

Tekst: Paul Feld, Joost de Groot, Katja van Nus

Vormgeving Katja van Nus

Fotografie: Romy Fernandez, Anna van Kooij, Thomas Lenden, Robert Oosterbroek, Bas van Setten

Met grote erkentelijkheid voor de bijdragen van al onze partners en de leden van de Sharing Arts Society'

